

Katalog wymagań na poszczególne stopnie

Klasa 4 Przyroda

Stopień	Dział 1 – Poznajemy warsztat przyrodnika
	Wymagania szczegółowe Uczeń:
Dopuszczający	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia dwa elementy przyrody nieożywionej (A); -wymienia dwa elementy przyrody ożywionej (A) - wymienia zmysły umożliwiające poznawanie otaczającego świata (A); - podaje dwa przykłady informacji uzyskanych dzięki wybranym zmysłom (A); - wyjaśnia, czym jest obserwacja (B); - podaje nazwy przyrządów służących do prowadzenia obserwacji w terenie (A); - przeprowadza obserwację za pomocą lupy lub lornetki (C); - notuje dwa-trzy spostrzeżenia dotyczące obserwowanych obiektów (C); - wykonuje schematyczny rysunek obserwowanego obiektu (C); - wykonuje pomiar przy użyciu taśmy mierniczej (C); - podaje nazwy głównych kierunków geograficznych wskazanych przez nauczyciela na widnokręgu (A); - wyznacza główne kierunki geograficzne za pomocą kompasu na podstawie instrukcji słownej (C); - określa warunki wyznaczania kierunku północnego za pomocą gnomonu (prosty patyk lub pręt, słoneczny dzień) (B);

	<ul style="list-style-type: none"> - oblicza wymiary biurka w skali 1 : 10 (C); - rysuje plan biurka w skali 1 : 10 (C); - wymienia rodzaje map (A); - odczytuje informacje zapisane w legendzie planu (C); - wskazuje kierunki geograficzne na mapie (C); - odszukuje na planie okolicy wskazany obiekt, np. kościół, szkołę (C)
<p>Dostateczny</p>	<p>Uczeń spełnia wszystkie wymagania na ocenę dopuszczającą</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>przyroda</i> (B); - wymienia trzy składniki przyrody nieożywionej niezbędne do życia (A); - podaje trzy przykłady wytworów działalności człowieka (A) - omawia na przykładach , rolę poszczególnych zmysłów w poznawaniu świata (B); - wymienia źródła informacji o przyrodzie (A); - omawia najważniejsze zasady bezpieczeństwa podczas prowadzenia obserwacji i wykonywania doświadczeń (B); - przyporządkowuje przyrząd do obserwowanego obiektu (C); - proponuje przyrządy, które należy przygotować do prowadzenia obserwacji w terenie (D); - określa charakterystyczne cechy obserwowanych obiektów (C); - opisuje sposób użycia taśmy mierniczej (B); - podaje nazwy głównych kierunków geograficznych (A); - przyporządkowuje skróty do nazw głównych kierunków geograficznych (A); - określa warunki korzystania z kompasu (A); - posługując się instrukcją, wyznacza główne kierunki

	<p>geograficzne za pomocą gnomonu (C);</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jak powstaje plan (B); - rysuje plan dowolnego przedmiotu (wymiary przedmiotu podzielne bez reszty przez 10) w skali 1 : 10 (C); - wyjaśnia pojęcia <i>mapa</i> i <i>legenda</i> (B); - określa przeznaczenie planu miasta i mapy turystycznej (B); - rozpoznaje obiekty przedstawione na planie lub mapie za pomocą znaków kartograficznych (C / D); - określa położenie innych obiektów na mapie w stosunku do podanego obiektu (C); - opowiada, jak zorientować plan lub mapę za pomocą kompasu (B).
<p style="text-align: center;">Dobry</p>	<p>Uczeń spełnia wszystkie wymagania na ocenę dostateczną oraz</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia cechy ożywionych elementów przyrody (A); - wskazuje w najbliższym otoczeniu wytwory działalności człowieka (C); - porównuje ilość i rodzaj informacji uzyskiwanych za pomocą poszczególnych zmysłów (C); - wymienia cechy przyrodnika (A); - określa rolę obserwacji w poznawaniu przyrody (B); - omawia etapy doświadczenia (B); - planuje miejsca dwóch – trzech obserwacji (D); - proponuje przyrząd odpowiedni do obserwacji konkretnego obiektu (C); - wymienia najważniejsze części mikroskopu (A); - wyjaśnia, co to jest widnokrąg (B); - omawia budowę kompasu (B); - samodzielnie wyznacza kierunki geograficzne za

	<p>pomocą kompasu (C);</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, w jaki sposób wyznacza się kierunki pośrednie (B); - wyjaśnia pojęcie <i>skala liczbowa</i> (B); - oblicza wymiary przedmiotu w różnych skalach, np. 1 : 5, 1 : 20, 1 : 50; - wykonuje szkic terenu szkoły (D); - opisuje słowami fragment terenu przedstawiony na planie lub mapie (D); - przygotowuje zbiór znaków kartograficznych dla planu lub mapy najbliższej okolicy (C); - wyjaśnia, na czym polega orientowanie planu lub mapy (B); - orientuje plan lub mapę za pomocą kompasu (C).
<p style="text-align: center;">Bardzo dobry</p>	<p>Uczeń spełnia wszystkie wymagania na ocenę dobrą oraz</p> <ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady powiązań przyrody nieożywionej z przyrodą ożywioną (A); - klasyfikuje wskazane elementy na ożywione i nieożywione składniki przyrody oraz wytwory działalności człowieka (C); - wyjaśnia, w jakim celu prowadzi się doświadczenia i eksperymenty przyrodnicze (B); - wyjaśnia różnice między eksperymentem a doświadczeniem (B); - planuje obserwację dowolnego obiektu lub organizmu w terenie (D); - uzasadnia celowość zaplanowanej obserwacji (D); - omawia sposób przygotowania obiektu do obserwacji mikroskopowej (B); - podaje przykłady wykorzystania w życiu umiejętności wyznaczania kierunków geograficznych (B); - porównuje dokładność wyznaczania kierunków

	<p>geograficznych za pomocą kompasu i gnomonu (D);</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, w jaki sposób tworzy się nazwy kierunków pośrednich (B); - rysuje plan pokoju w skali 1 : 50 (C); - dobiera skalę do wykonania planu dowolnego obiektu (D): wykonuje szkic okolic szkoły (D); - porównuje dokładność planu miasta i mapy turystycznej (D); - odszukuje na mapie wskazane obiekty (C) - orientuje mapę za pomocą obiektów w terenie (C).
<p style="text-align: center;">Celujący</p>	<p>Uczeń spełnia wszystkie wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, w jaki sposób zmiana jednego elementu przyrody może wpłynąć na wybrane pozostałe elementy (B); - na podstawie obserwacji podejmuje próbę przewidzenia niektórych sytuacji i zjawisk (np. dotyczących pogody, zachowania zwierząt) (D); - przeprowadza dowolne doświadczenie, posługując się instrukcją, zapisuje obserwacje i wyniki (D); - wyjaśnia, dlaczego do niektórych doświadczeń należy używać dwóch zestawów (D); - przygotowuje notatkę na temat innych przyrządów służących do prowadzenia obserwacji, np. odległych obiektów lub głębin (D); - podaje historyczne i współczesne przykłady praktycznego wykorzystania umiejętności wyznaczania kierunków geograficznych (A); - omawia sposób wyznaczania kierunku północnego za pomocą Gwiazdy Polarnej oraz innych obiektów w otoczeniu (B); - wyjaśnia pojęcia: <i>skala mianowana</i>, <i>podziałka liniowa</i> (B); - rysuje fragment drogi do szkoły, np. ulicy, zmniejszając jej wymiary (np. 1000 razy) i używając właściwych znaków kartograficznych (D); - dostosowuje sposób orientowania mapy do

	otaczającego terenu (D).
--	--------------------------

Stopień	Dział 2. Poznajemy pogodę i inne zjawiska przyrodnicze
	Wymagania szczegółowe Uczeń:
Dopuszczający	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje w najbliższym otoczeniu przykłady ciał stałych, cieczy i gazów (B); - wskazuje w najbliższym otoczeniu dwa przykłady ciał plastycznych, kruchych i sprężystych (B); - podaje dwa przykłady występowania zjawiska rozszerzalności cieplnej ciał stałych (A); - porównuje ciała stałe z cieczami pod względem jednej właściwości (kształt) (C); - wymienia stany skupienia wody w przyrodzie (A); - podaje przykłady występowania wody w różnych stanach skupienia (A); - omawia budowę termometru (B); - odczytuje wskazania termometru (C); - wyjaśnia, na czym polega krzepnięcie i topnienie (B); - wymienia przynajmniej trzy składniki pogody (A); - rozpoznaje na dowolnej ilustracji rodzaje opadów (C); - wyjaśnia, dlaczego burze są groźne (B); - dobiera przyrządy do pomiaru trzy składników pogody (A); - odczytuje temperaturę powietrza z termometru cieczowego (C); - na podstawie instrukcji buduje wiatromierz (C); - odczytuje symbole umieszczone na mapie pogody

	<p>(C);</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia stopień zachmurzenia za pomocą symboli (C); - przedstawia rodzaj opadów za pomocą symboli (C); - wyjaśnia pojęcia <i>wschód Słońca</i>, <i>zachód Słońca</i> (B); rysuje „drogę” Słońca na niebie (C); - podaje daty rozpoczęcia kalendarzowych pór roku (A); - podaje po trzy przykłady zmian zachodzących w przyrodzie ożywionej w poszczególnych porach roku (C).
<p style="text-align: center;">Dostateczny</p>	<p>Uczeń spełnia wszystkie wymagania na ocenę dopuszczającą</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia stany skupienia, w jakich występują substancje (A); - podaje dwa-trzy przykłady wykorzystania właściwości ciał stałych w życiu codziennym (C); - wyjaśnia zasadę działania termometru (B); - przeprowadza, zgodnie z instrukcją, doświadczenia wykazujące: wpływ temperatury otoczenia na parowanie wody (C), obecność pary wodnej w powietrzu (C); - wyjaśnia, na czym polega parowanie i skraplanie wody (B); - wyjaśnia, co nazywamy pogodą (B); - wyjaśnia pojęcia: <i>upał</i>, <i>przymrozek</i>, <i>mróz</i> (B); - podaje nazwy osadów atmosferycznych (A); - zapisuje temperaturę dodatnią i ujemną (C); - omawia sposób pomiaru ilości opadów (B); - podaje jednostki, w których wyraża się składniki pogody (A); - na podstawie instrukcji buduje deszczomierz (C); - prowadzi tygodniowy kalendarz pogody na podstawie obserwacji wybranych składników pogody

	<p>(C);</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa aktualny stopień zachmurzenia nieba na podstawie obserwacji (C); - opisuje tęczę (B); - omawia pozorną wędrówkę Słońca nad widnokregiem (B); - omawia zmiany temperatury powietrza w ciągu dnia (B); - wyjaśnia pojęcia <i>równonoc przesilenie</i> (B); -omawia cechy pogody w poszczególnych porach roku (B).
<p>Dobry</p>	<p>Uczeń spełnia wszystkie wymagania na ocenę dostateczną oraz</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, na czym polega zjawisko rozszerzalności cieplnej (B); - podaje przykłady występowania zjawiska rozszerzalności cieplnej ciał stałych i cieczy (C) oraz gazów (D); - wymienia czynniki wpływające na szybkość parowania (A); - formułuje wnioski na podstawie przeprowadzonych doświadczeń (D); - przyporządkowuje stan skupienia wody do wskazań termometru (C); - podaje, z czego mogą być zbudowane chmury (A); - rozróżnia rodzaje osadów atmosferycznych na ilustracjach (C); - wyjaśnia, czym jest ciśnienie atmosferyczne (B); -wyjaśnia, jak powstaje wiatr (B); - wymienia przyrządy służące do obserwacji meteorologicznych (A); - dokonuje pomiaru składników pogody – prowadzi kalendarz pogody (C); - przygotowuje możliwą prognozę pogody na

	<p>następny dzień dla swojej miejscowości (C);</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa zależność między wysokością Słońca a temperaturą powietrza (C); - określa zależność między wysokością Słońca a długością cienia (C); - wyjaśnia pojęcie <i>górowanie Słońca</i> (B); - omawia zmiany w pozornej wędrówce Słońca nad widnokregiem w poszczególnych porach roku (B).
<p style="text-align: center;">Bardzo dobry</p>	<p>Uczeń spełnia wszystkie wymagania na ocenę dobrą oraz</p> <ul style="list-style-type: none"> - klasyfikuje ciała stałe ze względu na właściwości (B); - wyjaśnia, na czym polega kruchość, plastyczność i sprężystość (B); - porównuje właściwości ciał stałych, cieczy i gazów (C) - opisuje zasadę działania termometru cieczowego (B); - dokumentuje doświadczenia według poznanego schematu (D); - podaje przykłady z życia codziennego zmian stanów skupienia wody (C); - przedstawia w formie schematu zmiany stanu skupienia wody w przyrodzie (C); - wyjaśnia, jak się tworzy nazwę wiatru (B); - rozpoznaje na mapie rodzaje wiatrów (C); - wykazuje związek pomiędzy porą roku a występowaniem określonego rodzaju opadów i osadów (D); - odczytuje prognozę pogody przedstawioną za pomocą znaków graficznych (C); - na podstawie obserwacji określa kierunek wiatru (C);

	<ul style="list-style-type: none"> - omawia zmiany długości cienia w ciągu dnia (B); - porównuje wysokość Słońca nad widnokretem oraz długość cienia podczas górowania w poszczególnych porach roku (C).
Celujący	<p>Uczeń spełnia wszystkie wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia, popierając przykładami z życia, dlaczego ważna jest znajomość właściwości ciał (D); - przedstawia zmiany stanów skupienia wody podczas jej krążenia w przyrodzie, posługując się wykonanym przez siebie prostym rysunkiem (D) - wyjaśnia różnice między opadami a osadami atmosferycznymi (D); - przygotowuje i prezentuje informacje na temat rodzajów wiatru występujących na świecie (C); na podstawie opisu przedstawia, w formie mapy, prognozę pogody dla Polski (D); - podaje przykłady praktycznego wykorzystania wiadomości dotyczących zmian temperatury i długości cienia w ciągu dnia (np. wybór ubrania, pielęgnacja roślin, ustawienie budy dla psa) (B); - wymienia fenologiczne pory roku, czyli te, które wyróżnia się na podstawie fazy rozwoju roślinności (A).
Stopień	Dział 3 – Poznajemy świat organizmów
	<p>Wymagania szczegółowe</p> <p>Uczeń:</p>
Dopuszczający	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, po czym rozpozna organizm (B); - wymienia przynajmniej trzy czynności życiowe organizmów (A); - omawia jedną wybraną przez siebie czynność życiową organizmów (B); - odróżnia przedstawione na ilustracji organizmy jednokomórkowe od wielokomórkowych (C);

	<ul style="list-style-type: none"> - określa, czy podany organizm jest samożywny, czy cudzożywny (B); - podaje przykłady organizmów cudzożywnych: mięsożernych, roślinożernych i wszystkożernych (B); - wskazuje na ilustracji charakterystyczne cechy drapieżników (C); - układa łańcuch pokarmowy z podanych organizmów (C); - analizując sieć pokarmową, układa jeden łańcuch pokarmowy (D); - wymienia korzyści wynikające z uprawy roślin w domu i ogrodzie (A); - podaje przykłady zwierząt hodowanych w domach przez człowieka (A); - podaje przykład drobnego zwierzęcia żyjącego w domach (A); - rozpoznaje trzy zwierzęta żyjące w ogrodach (C).
<p style="text-align: center;">Dostateczny</p>	<p>Uczeń spełnia wszystkie wymagania na ocenę dopuszczającą</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcia <i>organizm jednokomórkowy</i>, <i>organizm wielokomórkowy</i> (B); - podaje charakterystyczne cechy organizmów (A); - wymienia czynności życiowe organizmów (A); - rozpoznaje na ilustracji wybrane organy / narządy (C); - dzieli organizmy cudzożywne ze na drapieżniki względu na rodzaj pokarmu (A); - podaje przykłady organizmów roślinożernych (B); - dzieli mięsożerców i padlinożerców (B); - wyjaśnia, na czym polega wszystkożerność (B); - wyjaśnia, czym są zależności pokarmowe (B); - podaje nazwy ogniw łańcucha pokarmowego (A); - podaje trzy przykłady roślin stosowanych jako

	<p>przyprawy do potraw (B);</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego decyzja o hodowli zwierzęcia powinna być dokładnie przemyślana (B); - omawia zasady opieki nad zwierzętami (B); - podaje przykłady dzikich zwierząt żyjących w mieście (A) - wykonuje zielnik (pięć okazów) (D)
<p style="text-align: center;">Dobry</p>	<p>Uczeń spełnia wszystkie wymagania na ocenę dostateczną oraz</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia hierarchiczną budowę organizmów wielokomórkowych (B); - charakteryzuje czynności życiowe organizmów (B); - omawia cechy rozmnażania płciowego i bezpłciowego (B); - wyjaśnia pojęcia: <i>organizm samożywny</i>, <i>organizm cudzożywny</i> (B); - wymienia cechy roślinożerców (B); - wymienia , podając przykłady, sposoby zdobywania pokarmu przez organizmy cudzożywne (B); - podaje przykłady zwierząt odżywiających się szczątkami glebowymi (B); - wymienia przedstawicieli pasożytów (A); - wyjaśnia nazwy ogniw łańcucha pokarmowego (B); - wyjaśnia, co to jest sieć pokarmowa (B), - rozpoznaje wybrane rośliny doniczkowe (C); - wyjaśnia, jakie znaczenie ma znajomość wymagań życiowych uprawianych roślin (D); - określa cel hodowania zwierząt w domu (B); - wyjaśnia, dlaczego nie wszystkie zwierzęta możemy hodować w domu (B); - wskazuje źródła informacji na temat hodowanych zwierząt (C);

	<p>-wyjaśnia, dlaczego coraz więcej dzikich zwierząt przybywa do miast (B).</p>
<p>Bardzo dobry</p>	<p>Uczeń spełnia wszystkie wymagania na ocenę dobrą oraz</p> <ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady różnych sposobów wykonywania tych samych czynności przez organizmy (np. ruch, wzrost) (C); - porównuje rozmnażanie płciowe z rozmnażaniem bezpłciowym (C); - omawia sposób wytwarzania pokarmu przez rośliny (B); - określa rolę, jaką odgrywają w przyrodzie zwierzęta odżywiające się szczątkami glebowymi (C); - wyjaśnia, na czym polega pasożytnictwo(B); - omawia rolę destruentów w łańcuchu pokarmowym (B); - opisuje szkodliwość zwierząt zamieszkujących nasze domy (C); - formułuje apel do osób mających zamiar hodować zwierzę lub podarować je w prezencie (D).
<p>Celujący</p>	<p>Uczeń spełnia wszystkie wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz</p> <ul style="list-style-type: none"> - prezentuje informacje na temat najmniejszych i największych organizmów żyjących na Ziemi (D); - omawia podział organizmów na pięć królestw (A); - prezentuje, w dowolnej formie, informacje na temat pasożytnictwa w świecie roślin (D); - podaje przykłady obrony przed wrogami w świecie roślin i zwierząt (C); - uzasadnia, że zniszczenie jednego z ogniw łańcucha pokarmowego może doprowadzić do wyginięcia innych ogniw(D); - prezentuje jedną egzotyczną roślinę (ozdobną lub przyprawową), omawiając jej wymagania życiowe (D); -przygotowuje ciekawostki i dodatkowe informacje na

	temat zwierząt (np. najszybsze zwierzęta) (D).
Stopień	Dział 4 – Odkrywamy tajemnice ciała człowieka
	Wymagania szczegółowe Uczeń:
Dopuszczający	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady produktów bogatych w białka, cukry, tłuszcze, witaminy (A); - omawia znaczenie wody dla organizmu (B); - wskazuje na modelu położenie poszczególnych narządów przewodu pokarmowego (C); - wyjaśnia, dlaczego należy dokładnie żuć pokarm (B); - uzasadnia konieczność mycia rąk przed każdym posiłkiem (C); - wskazuje na schemacie serce i naczynia krwionośne (C); - wymienia rodzaje naczyń krwionośnych (A); - mierzy puls (C); - podaje dwa przykłady zachowań korzystnie wpływających na pracę układu krążenia (C); - pokazuje na modelu lub planszy dydaktycznej położenie narządów budujących układ oddechowy (C); - wymienia zasady higieny układu oddechowego (B); - wskazuje na sobie, modelu lub planszy elementy szkieletu (C); - wyjaśnia pojęcie <i>stawy</i> (B); - omawia dwie zasady higieny układu ruchu (B); - wskazuje, na planszy położenie układu nerwowego (C); - wskazuje na planszy lub modelu położenie narządów zmysłów (C);

	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia zadania narządów smaku i powonienia (A); - wymienia, podając przykłady, rodzaje smaków (A); - wymienia dwa zachowania niekorzystnie wpływające na układ nerwowy (A); - wskazuje na planszy położenie narządów układu rozrodczego (C); - rozpoznaje komórki rozrodcze: męską i żeńską (C); - wyjaśnia pojęcie <i>zapłodnienie</i> (B); - podaje przykłady zmian w organizmie świadczących o rozpoczęciu okresu dojrzewania u własnej płci (A); - podaje dwa przykłady zmian w funkcjonowaniu skóry w okresie dojrzewania (B).
<p style="text-align: center;">Dostateczny</p>	<p>Uczeń spełnia wszystkie wymagania na ocenę dopuszczającą</p> <ul style="list-style-type: none"> -wymienia składniki pokarmowe (A); - przyporządkowuje podane pokarmy do wskazanej grupy pokarmowej (C); - wymienia narządy budujące przewód pokarmowy (A); -omawia rolę układu pokarmowego (B); - podaje zasady higieny układu pokarmowego (A); - omawia rolę serca i naczyń krwionośnych (B); - na schemacie pokazuje poszczególne rodzaje naczyń krwionośnych (C) ; - wymienia narządy budujące drogi oddechowe (A); - wyjaśnia, co dzieje się z powietrzem podczas wędrowki przez drogi oddechowe (B); - określa rolę układu oddechowego (A); - opisuje zmiany w wyglądzie części piersiowej tułowia podczas wdechu i wydechu (C); - wymienia elementy budujące układ ruchu (A);

	<ul style="list-style-type: none"> - podaje nazwy i wskazuje główne elementy szkieletu (C); - wymienia trzy funkcje szkieletu (A); - wymienia zasady higieny układu ruchu (A) ; - omawia rolę poszczególnych narządów zmysłów (B); - omawia rolę skóry jako narządu zmysłu (B); - wymienia zasady higieny oczu i uszu (B) ; - wymienia narządy tworzące żeński i męski układ rozrodczy (A); - określa rolę układu rozrodczego (A); - omawia zasady higieny układu rozrodczego (B); - wskazuje na planszy miejsce rozwoju nowego organizmu (C); - wymienia zmiany fizyczne zachodzące w okresie dojrzewania u dziewcząt i chłopców (A); - omawia zasady higieny, których należy przestrzegać w okresie dojrzewania (B)
<p style="text-align: center;">Dobry</p>	<p>Uczeń spełnia wszystkie wymagania na ocenę dostateczną oraz</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia rolę składników pokarmowych w organizmie (B); -wymienia produkty zawierające sole mineralne (A); - wyjaśnia pojęcie <i>trawienie</i> (B); - opisuje drogę pokarmu w organizmie (B); - omawia, co dzieje się w organizmie po zakończeniu trawienia pokarmu (B); - wymienia funkcje układu krwionośnego (B); - wyjaśnia, czym jest tętno (B); - omawia rolę układu krwionośnego w transporcie substancji w organizmie (C); - proponuje zestaw prostych ćwiczeń poprawiających

	<p>funkcjonowanie układu krwionośnego (D);</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa cel wymiany gazowej (B); - omawia rolę poszczególnych narządów układu oddechowego (B); - wyjaśnia, dlaczego drogi oddechowe są wyściełane przez komórki z rzęskami (B); - rozróżnia rodzaje połączeń kości (C); - podaje nazwy głównych stawów u człowieka (A); - wyjaśnia, w jaki sposób mięśnie są połączone ze szkieletem (B); - omawia, korzystając z planszy, w jaki sposób powstaje obraz oglądanego obiektu (C); - wskazuje na planszy elementy budowy oka: soczewkę, siatkówkę i źrenicę (C); - wskazuje na planszy małżowinę uszną, przewód słuchowy i błonę bębenkową (C); - omawia zasady higieny układu nerwowego (B); - omawia rolę poszczególnych narządów układu rozrodczego (C); - opisuje zmiany psychiczne zachodzące w okresie dojrzewania (B).
<p style="text-align: center;">Bardzo dobry</p>	<p>Uczeń spełnia wszystkie wymagania na ocenę dobrą oraz</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia rolę witamin (B); - wymienia wybrane objawy niedoboru jednej z poznanych witamin (B); - omawia rolę soli mineralnych w organizmie (B); - wyjaśnia rolę enzymów trawiennych (B); - wskazuje narządy, w których zachodzi mechaniczne i chemiczne przekształcanie pokarmu (C); - wyjaśnia, jak należy dbać o układ krwionośny (B);

	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady produktów żywnościowych korzystnie wpływających na pracę układu krwionośnego (C); - wyjaśnia, na czym polega współpraca układów pokarmowego, krwionośnego i oddechowego (B); - wykonuje schematyczny rysunek ilustrujący wymianę gazową zachodzącą w płucach (C); - porównuje zakres ruchów stawów: barkowego, biodrowego i kolanowego (D); - na modelu lub planszy wskazuje kości o różnych kształtach (C); - omawia pracę mięśni szkieletowych (C); - wymienia zadania mózgu, rdzenia kręgowego i nerwów (A); - wyjaśnia, w jaki sposób układ nerwowy odbiera informacje z otoczenia (B); - podaje wspólną cechę narządów zmysłu węchu i smaku (A); - wskazuje na planszy drogę informacji dźwiękowych (C); - uzasadnia, że układ nerwowy koordynuje pracę wszystkich narządów zmysłów (D); - na podstawie doświadczenia formułuje wniosek dotyczący zależności między zmysłem smaku a zmysłem powonienia (C); - wyjaśnia przyczyny różnic w budowie układu rozrodczego żeńskiego i męskiego (C); - omawia przebieg rozwoju nowego organizmu (A); - wskazuje na planszy narządy układu rozrodczego męskiego i żeńskiego (C); - wyjaśnia, na przykładach, czym jest odpowiedzialność (B).
<p style="text-align: center;">Celujący</p>	<p>Uczeń spełnia wszystkie wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia krótkie informacje na temat sztucznych barwników, aromatów identycznych z naturalnymi, konserwantów znajdujących się w żywności (D);

	<ul style="list-style-type: none"> - omawia rolę narządów wspomagających trawienie (B); - wymienia czynniki, które mogą szkodliwie wpłynąć na funkcjonowanie wątroby lub trzustki (A); - prezentuje, w dowolnej formie, informacje na temat; składników krwi (B) i grup krwi (D); - ilustruje wymianę gazową zachodzącą w komórkach ciała (C); - planuje i prezentuje doświadczenie potwierdzające obecność pary wodnej w wydychanym powietrzu (D); - wyjaśnia, dlaczego w okresie szkolnym należy szczególnie dbać o prawidłową postawę ciała (B); - omawia działanie mięśni budujących narządy wewnętrzne (B); - podaje przykłady skutków uszkodzenia układu nerwowego (A); - prezentuje informacje na temat wad wzroku lub słuchu(D); - prezentuje informacje na temat roli kobiet i mężczyzn w rodzinie i społeczeństwie na przestrzeni kilku pokoleń (np. zajęcia prababci, babci, mamy, starszej siostry, itp.) (D); - prezentuje informacje dotyczące zagrożeń, na które mogą być narażone dzieci w okresie dojrzewania (D).
Stopień	Dział 5 – Odkrywamy tajemnice zdrowia
	<p style="text-align: center;">Wymagania szczegółowe</p> <p>Uczeń:</p>
Dopuszczający	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia co najmniej trzy zasady zdrowego stylu życia (A); - korzystając z piramidy zdrowego żywienia i aktywności fizycznej, wskazuje produkty, które należy spożywać w dużych i w małych ilościach (C); - wyjaśnia, dlaczego ważna jest czystość rąk (B); - omawia sposób dbania o zęby (C);

	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia dwie zasady bezpieczeństwa podczas zabaw na świeżym powietrzu (A); - wymienia drogi wnikania do organizmu człowieka drobnoustrojów chorobotwórczych (A); - wymienia trzy zasady, których przestrzeganie pozwoli uniknąć chorób przenoszonych drogą oddechową (A); - wymienia trzy zasady, których przestrzeganie pozwoli uniknąć chorób przenoszonych drogą pokarmową (A); - wymienia zjawiska pogodowe, które mogą stanowić zagrożenie (A); - odróżnia muchomora sromotnikowego od innych grzybów (C); - określa sposób postępowania po uządleniu (A); - omawia zasady postępowania podczas pielęgnacji roślin hodowanych w domu (B); - podaje przykłady środków czystości, które stwarzają zagrożenia dla zdrowia (A); - wymienia rodzaje urazów skóry (A); - podaje przynajmniej dwa przykłady negatywnego wpływu dymu tytoniowego i alkoholu na organizm człowieka (B); - opisuje zachowanie świadczące o mogącym rozwinąć się uzależnieniu od komputera lub telefonu (B); - prezentuje zachowanie asertywne w wybranej sytuacji (C).
<p>Dostateczny</p>	<p>Uczeń spełnia wszystkie wymagania na ocenę dopuszczającą</p> <ul style="list-style-type: none"> - podaje zasady prawidłowego odżywiania (A); - wyjaśnia, dlaczego należy dbać o higienę skóry (B); - opisuje sposób pielęgnacji paznokci (B); - wyjaśnia, na czym polega właściwy dobór odzieży (B);

	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady wypoczynku czynnego i biernego (B); - wymienia przyczyny chorób zakaźnych (A); - wymienia nazwy chorób przenoszonych drogą oddechową (A); - omawia objawy wybranej choroby przenoszonej drogą oddechową (B); - omawia przyczyny zatruc (B); - określa zachowania zwierzęcia, które mogą świadczyć o tym, że jest ono chore na wściekliznę (C); - określa zasady postępowania w czasie burzy, gdy przebywa się w domu lub poza nim (A); - rozpoznaje owady, które mogą być groźne (C); - podaje przykłady trujących roślin hodowanych w domu (A); - przyporządkowuje nazwę zagrożenia do symboli umieszczanych na opakowaniach (C); - omawia sposób postępowania przy otarciach i skaleczeniach (B); - podaje przykłady substancji, które mogą uzależniać (A); - podaje przykłady skutków działania alkoholu na organizm (B); - podaje przykłady sytuacji, w których należy zachować się asertywnie (C).
<p>Dobry</p>	<p>Uczeń spełnia wszystkie wymagania na ocenę dostateczną oraz</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia (wszystkie) zasady zdrowego stylu życia (A); - wyjaśnia rolę aktywności fizycznej w zachowaniu zdrowia (B); - opisuje sposób pielęgnacji skóry ze szczególnym uwzględnieniem okresu dojrzewania (C); - wyjaśnia, na czym polega higiena jamy ustnej (B);

	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym są szczepionki (B); - wymienia sposoby zapobiegania chorobom przenoszonym drogą oddechową (A); - wymienia szkody, które pasożyty powodują w organizmie (A); - omawia objawy zatruc (B); - wymienia charakterystyczne cechy muchomora sromotnikowego (A); - wymienia objawy zatrucia grzybami (A); - omawia zasady pierwszej pomocy po kontakcie ze środkami czystości (B) ; - wyjaśnia, na czym polega palenie bierne (B); -wymienia skutki przyjmowania narkotyków (B); -wyjaśnia, czym jest asertywność (B).
<p style="text-align: center;">Bardzo dobry</p>	<p>Uczeń spełnia wszystkie wymagania na ocenę dobrą oraz</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym jest zdrowy styl życia (B); - omawia skutki niewłaściwego odżywiania się (B); - wyjaśnia, na czym polega higiena osobista (B); - podaje sposoby uniknięcia zakażenia się grzybicą (A) - porównuje objawy przeziębienia z objawami grypy i anginy (C); - klasyfikuje pasożyty na wewnętrzne i zewnętrzne, - podaje przykłady pasożytów (C); - charakteryzuje pasożyty wewnętrzne człowieka (C); - opisuje objawy wybranych chorób zakaźnych (B); - wymienia drobnoustroje mogące wnikać do organizmu przez uszkodzoną skórę (B) ; - omawia sposób postępowania po ukąszeniu przez żmiję (B);

	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje dziko rosnące rośliny trujące (C); - omawia zasady postępowania w przypadku oparzeń (B); - wyjaśnia, czym jest uzależnienie (B); - charakteryzuje substancje znajdujące się w dymie papierosowym (C); - uzasadnia konieczność zachowań asertywnych (D); - uzasadnia, dlaczego napoje energetyzujące nie są obojętne dla zdrowia (C).
Celujący	<p>Uczeń spełnia wszystkie wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz</p> <ul style="list-style-type: none"> - przygotowuje propozycję prawidłowego jadłospisu na trzy dni, odpowiedniego w okresie dojrzewania (D) - przygotowuje informacje na temat objawów boreliozy i sposobów postępowania w przypadku zachorowania (D) - prezentuje plakat ostrzegający o niebezpieczeństwach w swoje okolicy (D); - przygotowuje informacje na temat pomocy osobom uzależnionym (D); - prezentuje informacje na temat możliwych przyczyn, postaci i profilaktyki chorób nowotworowych (D).
Stopień	Dział 6 – Poznajemy krajobraz najbliższej okolicy
	<p>Wymagania szczegółowe</p> <p>Uczeń:</p>
Dopuszczający	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje na zdjęciach rodzaje krajobrazów (C); - podaje przykłady krajobrazu naturalnego (B); - wymienia nazwy krajobrazów kulturowych (B); - określa rodzaj krajobrazu najbliższej okolicy (D); - rozpoznaje na ilustracji formy terenu (C);

	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym są równiny (B); - wykonuje modele wzniesienia i doliny (C) ; - przyporządkowuje jedną – dwie okazane skały do poszczególnych grup (C) ; - podaje przykłady wód słonych (B); - wskazuje na mapie przykład wód stojących i płynących w najbliższej okolicy (D); - rozpoznaje na zdjęciach krajobraz kulturowy (C); - podaje dwa-trzy przykłady zmian w krajobrazie najbliższej okolicy (D); - wymienia dwie-trzy formy ochrony przyrody w Polsce (A); - podaje dwa-trzy przykłady ograniczeń obowiązujących na obszarach chronionych (B); - wyjaśnia, na czym polega ochrona ścisła (B).
<p>Dostateczny</p>	<p>Uczeń spełnia wszystkie wymagania na ocenę dopuszczającą</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, do czego odnoszą się nazwy krajobrazów (B); - wymienia rodzaje krajobrazów (naturalny, kulturowy) (A); - wyjaśnia pojęcie: <i>krajobraz kulturowy</i> (B); - wskazuje w krajobrazie najbliższej okolicy składniki, które są wytworami człowieka (C); - omawia na podstawie ilustracji elementy wzniesienia (C); - wskazuje formy terenu w krajobrazie najbliższej okolicy (D) ; - podaje nazwy grup skał (A); podaje przykłady skał litych, zwięzłych i luźnych (B); - podaje przykłady wód słodkich (w tym wód powierzchniowych) (B); - wskazuje różnice między oceanem a morzem (B);

	<ul style="list-style-type: none"> - na podstawie ilustracji rozróżnia rodzaje wód stojących i płynących (C / D); - wymienia różnice między jeziorem a stawem (C) ; - wymienia, podając przykłady, od czego pochodzą nazwy miejscowości (A); - podaje przykłady zmian w krajobrazach kulturowych (B); - wyjaśnia, co to są parki narodowe (B); - podaje przykłady obiektów, które są pomnikami przyrody (B); - omawia sposób zachowania się na obszarach chronionych (B)
<p style="text-align: center;">Dobry</p>	<p>Uczeń spełnia wszystkie wymagania na ocenę dostateczną oraz</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcie: <i>krajobraz</i> (B); - wymienia składniki, które należy uwzględnić, opisując krajobraz (A); - omawia cechy poszczególnych krajobrazów kulturowych (B); - wskazuje składniki naturalne w krajobrazie najbliższej okolicy (D) - opisuje wklęsłe formy terenu (B); - opisuje formy terenu dominujące w krajobrazie najbliższej okolicy (D); - opisuje budowę skał litych, zwięzłych i luźnych (C); - rozpoznaje co najmniej jedną skałę występującą w najbliższej okolicy (C/D); - wyjaśnia pojęcia: <i>wody słodkie, wody słone</i> (B); - wykonuje schemat podziału wód powierzchniowych (C); - omawia warunki niezbędne do powstania jeziora (B); -porównuje rzekę z kanałem śródlądowym (C);

	<ul style="list-style-type: none"> - omawia zmiany w krajobrazie wynikające z rozwoju rolnictwa (B); - omawia zmiany w krajobrazie związane z rozwojem przemysłu (A); - wyjaśnia pochodzenie nazwy swojej miejscowości (C); - wyjaśnia cel ochrony przyrody (B); - wyjaśnia, co to są rezerваты przyrody (B); - wyjaśnia różnice między ochroną ścisłą a ochroną czynną (B); - podaje przykład obszaru chronionego lub pomnika przyrody znajdującego się w najbliższej okolicy (A).
<p style="text-align: center;">Bardzo dobry</p>	<p>Uczeń spełnia wszystkie wymagania na ocenę dobrą oraz</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje krajobraz najbliższej okolicy (D); - klasyfikuje wzniesienia na podstawie ich wysokości (A); - omawia elementy doliny (A); - opisuje skały występujące w najbliższej okolicy (D); - omawia proces powstawania gleby (B); - charakteryzuje wody słodkie występujące na Ziemi (C); - omawia, jak powstają bagna (B); - charakteryzuje wody płynące (C); - podaje przykłady działalności człowieka, które prowadzą do przekształcenia krajobrazu (B); - wskazuje źródła, z których można uzyskać informacje o historii swojej miejscowości (A); - wskazuje różnice między parkiem narodowym a parkiem krajobrazowym (C); - na podstawie mapy w podręczniku lub atlasie podaje przykłady pomników przyrody ożywionej i nieożywionej na terenie Polski i swojego

	województwa (D).
Celujący	<p>Uczeń spełnia wszystkie wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje pozytywne i negatywne skutki przekształcenia krajobrazu najbliższej okolicy (D); - przygotowuje krótką prezentację o najciekawszych formach terenu (w Polsce, w Europie, na świecie) (D); - przygotowuje kolekcję skał z najbliższej okolicy wraz z ich opisem (D); - prezentuje informacje typu „naj” (najdłuższa rzeka, największe jezioro, największa głębina oceaniczna) (D); - wyjaśnia, czym są lodowce i lądolody (B); - przygotowuje plakat lub prezentację multimedialną na temat zmian krajobrazu na przestrzeni dziejów (A); - przygotowuje prezentację multimedialną lub plakat „Moja miejscowość dawniej i dziś” (D); - prezentuje w dowolnej formie informacje na temat ochrony przyrody w najbliższej okolicy (gminie, powiecie lub województwie) (D).
Stopień	Dział 7 – Odkrywamy tajemnice życia w wodzie i na lądzie
	<p>Wymagania szczegółowe</p> <p>Uczeń:</p>
Dopuszczający	<ul style="list-style-type: none"> - podaje trzy przystosowania ryb do życia w wodzie (A); - wymienia dwa przykłady innych przystosowań organizmów do życia w wodzie (A) ; - wskazuje na ilustracji elementy rzeki: źródło, bieg górny, środkowy, dolny, ujście (C / D); - przyporządkowuje na schematycznym rysunku nazwy do stref życia w jeziorze (C); - odczytuje z ilustracji nazwy dwóch – trzech organizmów żyjących w poszczególnych strefach jeziora (C);

	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia czynniki warunkujące życie na łądzie (A); - omawia przystosowania zwierząt do zmian temperatury (B); - wskazuje warstwy lasu na planszy dydaktycznej lub ilustracji (C); - wymienia po dwa gatunki organizmów żyjących w dwóch wybranych warstwach lasu (A); - podaje trzy zasady zachowania się w lesie (A); - podaje po dwa przykłady drzew iglastych i liściastych (A); - rozpoznaje dwa drzewa iglaste i dwa liściaste (C); - podaje dwa przykłady znaczenia łąki (A); - wyjaśnia, dlaczego nie wolno wypalać traw (B); - rozpoznaje przynajmniej trzy gatunki poznanych roślin łąkowych (C); - wymienia nazwy zbóż (A); - rozpoznaje na ilustracjach owies, pszenicę i żyto (C); - podaje przykłady warzyw uprawianych na polach (A); - wymienia dwa szkodniki upraw polowych (A).
<p>Dostateczny</p>	<p>Uczeń spełnia wszystkie wymagania na ocenę dopuszczającą</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia, popierając przykładami, przystosowania zwierząt do życia w wodzie (B); - wyjaśnia, dzięki czemu zwierzęta wodne mogą przetrwać zimę (B); - podaje po dwie-trzy nazwy organizmów żyjących w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki (A); - omawia warunki panujące w górnym biegu rzeki (A); - podaje nazwy stref życia w jeziorze (A);

	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia grupy roślin żyjących w strefie przybrzeżnej (A); - rozpoznaje na ilustracjach pospolite rośliny wodne przytwierdzone do podłoża (C); - omawia przystosowania roślin do niskiej lub wysokiej temperatury (B); - podaje nazwy warstw lasu (A); - omawia zasady zachowania się w lesie (B); - rozpoznaje pospolite organizmy żyjące w poszczególnych warstwach lasu (C); - rozpoznaje pospolite grzyby jadalne (C); - porównuje wygląd igieł sosny i świerka (C); - wymienia cechy budowy roślin iglastych ułatwiające ich rozpoznawanie, np. kształt i liczba igieł, kształt i wielkość szyszek (B); - wymienia cechy ułatwiające rozpoznawanie drzew liściastych (B); - wymienia cechy łąki (A); - wymienia zwierzęta mieszkające na łące i żerujące na niej (A); - przedstawia w formie łańcucha pokarmowego proste zależności pokarmowe między organizmami żyjącymi na łące (C); - omawia sposoby wykorzystywania roślin zbożowych (B); - rozpoznaje nasiona trzech zbóż (C); - wyjaśnia, które rośliny nazywamy chwastami (B); - uzupełnia brakujące ogniwa w łańcuchach pokarmowych organizmów żyjących na polu (C)
<p>Dobry</p>	<p>Uczeń spełnia wszystkie wymagania na ocenę dostateczną oraz</p> <ul style="list-style-type: none"> -omawia, na przykładach, przystosowania roślin do ruchu wód (B); - omawia sposób pobierania tlenu przez organizmy

wodne (B);

- wymienia cechy, którymi różnią się poszczególne odcinki rzeki (B);

- porównuje warunki życia w poszczególnych biegach rzeki (C);

- omawia przystosowania organizmów żyjących w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki (B);

- charakteryzuje przystosowania roślin do życia w strefie przybrzeżnej (C);

- wymienia czynniki warunkujące życie w poszczególnych strefach jeziora (A);

- wymienia zwierzęta żyjące w strefie przybrzeżnej (A);

- charakteryzuje przystosowania ptaków i ssaków do życia w strefie przybrzeżnej (C);

- charakteryzuje przystosowania roślin i zwierząt zabezpieczające przed utratą wody (B);

- wymienia przykłady przystosowań chroniących zwierzęta przed działaniem wiatru (A);

- opisuje sposoby wymiany gazowej u zwierząt lądowych (B);

- omawia wymagania środowiskowe wybranych gatunków zwierząt żyjących w poszczególnych warstwach lasu (C);

- porównuje drzewa liściaste z iglastymi (C);

- rozpoznaje rosnące w Polsce rośliny iglaste (C);

- rozpoznaje przynajmniej sześć gatunków drzew liściastych (C);

- wymienia typy lasów rosnących w Polsce (A);

- omawia zmiany zachodzące na łące w różnych porach roku (B);

- rozpoznaje przynajmniej pięć gatunków roślin występujących na łące (C);

- wyjaśnia, w jaki sposób ludzie wykorzystują łąki (B);

	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcia <i>zboża ozime</i>, <i>zboża jare</i> (B); - podaje przykłady wykorzystywania uprawianych warzyw (B); - wymienia sprzymierzeńców człowieka w walce ze szkodnikami upraw polowych (B).
<p style="text-align: center;">Bardzo dobry</p>	<p>Uczeń spełnia wszystkie wymagania na ocenę dobrą oraz</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcie <i>plankton</i> (B); - charakteryzuje, na przykładach, przystosowania zwierząt do ruchu wody (B), - porównuje świat roślin i zwierząt w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki (C); - rozpoznaje na ilustracjach organizmy charakterystyczne dla każdego z biegów rzeki (C); - wyjaśnia pojęcie <i>plankton</i> (B); - charakteryzuje poszczególne strefy jeziora (C); - rozpoznaje na ilustracjach pospolite zwierzęta związane z jeziorami (C); - układa z poznanych organizmów łańcuch pokarmowy występujący w jeziorze (C); - omawia negatywną i pozytywną rolę wiatru w życiu roślin (B); - charakteryzuje wymianę gazową u roślin (B); - wymienia przystosowania roślin do wykorzystania światła (A); - charakteryzuje poszczególne warstwy lasu, uwzględniając czynniki abiotyczne oraz rośliny i zwierzęta żyjące w tych warstwach (C); - podaje przykłady drzew rosnących w lasach liściastych, iglastych i mieszanych (A); - przyporządkowuje nazwy gatunków roślin do charakterystycznych barw łąki (C); - uzasadnia, że łąka jest środowiskiem życia wielu zwierząt (C);

	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady innych upraw niż zboża i warzywa, wskazując sposoby ich wykorzystywania (B); - przedstawia zależności występujące na polu w formie co najmniej dwóch łańcuchów pokarmowych (C); - rozpoznaje zboża rosnące w najbliższej okolicy (D).
<p style="text-align: center;">Celujący</p>	<p>Uczeń spełnia wszystkie wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz</p> <ul style="list-style-type: none"> - prezentuje informacje o największych organizmach żyjących w środowisku wodnym (D); - podaje przykłady pozytywnego i negatywnego wpływu rzek na życie i gospodarkę człowieka (D) ; - przygotowuje prezentację na temat trzech – czterech organizmów tworzących plankton (D); - prezentuje informacje „naj-” na temat jezior w Polsce, w Europie i na świecie (D); - prezentuje informacje na temat przystosowań dwóch –trzech gatunków zwierząt lub roślin do życia w ekstremalnych warunkach lądowych (C); - prezentuje informacje o życiu wybranych organizmów leśnych (innych niż omawiane na lekcji) z uwzględnieniem ich przystosowań do życia w danej warstwie lasu (C); - prezentuje informacje na temat roślin iglastych pochodzących z innych regionów świata, uprawianych w ogrodach (D); - wykonuje zielnik z roślin łąkowych poznanych na lekcji (C) lub innych (D); - wyjaśnia, czym jest walka biologiczna (B); - prezentuje informacje na temat korzyści i zagrożeń wynikających ze stosowania chemicznych środków zwalczających szkodniki (D).

Warunki i tryb uzyskania wyższej niż przewidywana roczna ocena klasyfikacyjna reguluje Rozdział VII WZO pkt. IV podpunkt 8 Statutu Szkoły Podstawowej Nr 9 w Kaliszu.

Jeżeli uczeń posiada opinie z poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, to zalecenia w niej określone są uwzględniane oraz stosowana jest indywidualizacja pracy z uczniem w zależności od jego możliwości i stopnia stwierdzonej dysfunkcji lub niepełnosprawności.

Podpis nauczyciela

Monika Raniś